

**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ОНЛАЙН
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ НАУКИ В
УМОВАХ ВІЙНИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

Присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБІП України

**V INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL ONLINE
CONFERENCE**

**TRENDS AND CHALLENGES OF MODERN AGRICULTURAL
SCIENCE: THEORY AND PRACTICE**

м. Київ, 2023

УДК 001:63(4/9)

Рекомендовано до друку збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної онлайн конференції: «Тенденції та виклики аграрної науки в умовах війни» Присвяченої 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України вченою радою агробіологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від 16 листопада 2023 року протокол № 11.

Тенденції та виклики сучасної аграрної науки в умовах війни: теорія і практика. Присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України матеріали V міжнародної науково-практичної онлайн конференції (м. Київ, 25-27 жовтня 2023 р.)/НУБіП України, 2023. 339 с.

ISBN 978-617-8351-50-2

У збірнику опубліковано матеріали доповідей учасників V міжнародної наукової інтернет-конференції «Тенденції та виклики сучасної аграрної науки в умовах війни: теорія і практика», яка присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України. Висвітлено теоретичні і практичні питання сучасної аграрної науки, напрями їх вирішення та впровадження у виробництво.

Титульна сторінка: "Соняхи". Художник: Радо Явора.

© НУБіП України, 2023.

УДК 633.11:631.5(292.485)(477)

ВИХІД СУХОЇ РЕЧОВИНИ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТУ ТА СПОСОБУ ЗАСТОСУВАННЯ БІОЛОГІЧНОГО ПРЕПАРАТУ

Хоміна В.Я., д-р. с.-г. н., професор

Шейко І.М., асистент

Шейко Д.В., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ЗВО "Подільський державний університет"

E-mail: hominal3@ukr.net

Основні складові інтенсивної технології вирощування пшениці озимої визначено рядом наковців, проте сьогодні в умовах екологічного стану довкілля, гостро стоїть питання зменшення антропогенного навантаження на поля, відновлення родючості ґрунтів, отримання якісної продукції тощо. Звісно, поки що неможливо відмовитись від добрив, але доречно впроваджувати для захисту від шкідників і хвороб та підвищення стійкості рослин до несприятливих чинників різного виду біологічні препарати: регулятори росту, біо- та мікропрепарати, біофунгіциди та інші продукти, що належать до третього класу безпечності і є високоефективними при застосуванні.

Крім того, тенденція до зміни погодно-кліматичних умов вносить свої корективи до підбору сортів для конкретної зони вирощування.

Отже, порівняльна оцінка сортів пшениці озимої та вивчення способів застосування біологічно активних препаратів в умовах Лісостепу західного покладено в основу наших досліджень.

Метою наших досліджень була оцінка сортів пшениці озимої за показниками продуктивності залежно від способів застосування біологічно активних препаратів в умовах Лісостепу західного.

Для вивчення взято три сорти пшениці озимої: Аріївка, Здобна та Кубус (фактор А). На цих сортах вивчалась дія біологічних препаратів: Триходермін, Агат 25–К та ПМК-ЗР (захист рослин) (фактор В). Вивчались різні схеми застосування препаратів: 1 – обробка насіння, 2 – обприскування вегетуючих рослин, 3 – обробка насіння+обприскування вегетуючих рослин (фактор С). Норма висіву насіння становила 5 млн. схожих насінин на гектар. Досліди закладено методом послідовних ділянок. Площа облікової ділянки становила 50 м², повторення у досліді триразове, попередник – ріпак озимий.

Агротехніка вирощування пшениці озимої у досліді була загальноприйнята для умов Лісостепу західного. Загальний фон удобрення для всіх варіантів був наступний: з посівом вносили сульфоамофос (N₂₀P₂₀+ S₁₃ (100 кг у фізичній вазі). У підживлення (кінець лютого місяця) 80 кг / га сульфату амонію (NH₄)₂SO₄ (азот – 21, сірка – 24), д. р. відповідно: 16,8; 9), а також 120 кг селітри (N_{34,4}).

Відомо, що у роки з достатньою кількістю опадів і прохолодною погодою в період від початку колосіння і до повної стиглості зерна пшениці накопичення сухої речовини в ньому триває до завершення фази повної стиглості зерна незалежно від системи удобрення. За несприятливих умов, наприклад, ґрунтової

чи повітряної посухи, приріст сухої речовини припиняється з настанням середини воскової стиглості зерна.

Один день росту в сприятливих умовах на 1 га посівів отримують приріст сухої речовини (суха маса зерна, соломи та коріння рослин) у розмірі приблизно 100 кг.

Суша маса рослин на 90–95% складається із органічних речовин, джерелом яких є фотосинтез. Зв'язок між фотосинтезом і врожаєм дуже складний, і мінливий. Загальна кількість нагромадженої органічної речовини залежить від співвідношення між процесами їх синтезу і розкладання. За результатами наших досліджень вихід сухої речовини визначався у фазі цвітіння рослин, і становив на контрольних варіантах у розрізі сортів: Аріївка – 6,1 т/га, Здобна – 7,3 та Кубус – 7,1 т/га. Приріст даного показника залежно від біологічних препаратів та способів їх застосування коливався в межах 0,1–0,9 т/га. Оптимальний вихід сухої речовини за його визначення у фазі цвітіння був у сорту Здобна при дворазовій обробці препаратами: Агат 25 К та ПМК-ЗР, показник становив 8,2 і 8,1 т / га, а перевищення контролю – 0,9 т / га.

Результати розрахунків за тестом Дункана щодо виходу сухої речовини вказують на істотний вплив усіх сортів на цей показник, але неістотний вплив препаратів, які застосовувались, тобто препарати впливали, але значення були досить близькі (табл.1-2).

Таблиця 1

Залежність виходу сухої речовини пшениці озимої від сорту за проведеним тестом Дункана, т/га (2020–2022 рр.)

№	Сорт	Вихід сухої речовини	Гомогенні групи		
			1	2	3
1	Аріївка	6,52	****		
2	Кубус	7,34		****	
3	Здобна	7,73			****

Таблиця 2

Залежність виходу сухої речовини пшениці озимої від застосування біопрепаратів за проведеним тестом Дункана, т/га (2020-2022рр.)

№	Препарат	Вихід сухої речовини	Гомогенні групи
			1
1	ПМК-ЗР	7,16	****
2	Триходермін	7,17	****
3	Агат 25 К	7,28	****

Щодо значень залежності сухої речовини від способу обробки, за тестом Дункана за гомогенними групами дані розподілились наступним чином: 1 група – обприскування посівів і дворазова обробка (насіння+посів), 2 група – контрольний варіант (без препарату) і 3 група – обробка насіння (табл.3).

Таблиця 3

Залежність виходу сухої речовини пшениці озимої від способу застосування біопрепаратів за проведеним тестом Дункана, т/га (2020–2022 рр.)

№	Спосіб обробки	Вихід сухої речовини	Гомогенні групи		
			1	2	3
1	контроль	6,83		****	
2	обробка насіння	7,07			****
3	обприскування посіву	7,41	****		
4	обробка насіння + обприскування посіву	7,49	****		

Висновок. Оптимальний вихід сухої речовини за його визначення у фазі цвітіння був у сорту Здобна при дворазовій обробці препаратами: Агат 25 К та ПМК-ЗР, показник становив 8,2 і 8,1 т / га, а перевищення контролю – 0,9 т / га.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Черенков А. В., Солодушко М.М. Кліматичні зміни та особливості вирощування пшениці озимої в умовах північного Степу. *Вісник аграрної науки*. К.: «Аграрна наука» 2014. № 5. С. 16-20.
2. Адаменко Т. І. Зміни агрокліматичних умов холодного періоду в Україні при глобальному потеплінні клімату. *Агроном*. 2006. № 34. С. 12-13.
3. Адаменко Т. І. Вплив гідрометеорологічних умов весняного періоду на продуктивність посівів озимої пшениці. *Агроном*. 2009. № 1. С. 6-9.
4. Кириченко В. В., Костромітін В.М., Корчинський А.А. Формування сортової структури зернових колосових культур за агроекологічним принципом. *Вісник аграрної науки*. 2012. № 4. С. 26-28.
5. Ovcharuk, O. V., & Ovcharuk, V. I. (2019). *Metody analizu v ahronomii ta ahroekologii: navchalnyi posibnyk*. Kam'ianets-Podilskyi: TNEU, PDATU, TsNTU [In Ukrainian].